

Mezőgazdasági Népoktatás

XVI. évfolyam, 3. szám.

(GAZDASÁGI NÉPISKOLA)

Kiskunhalas, 1931. március

A GAZDASÁGI SZAKTANITÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: egész évre 8 pengő. Az előfizetési és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete pénztárának Tűrkönyvére az 54.135 csekk számlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ
NAGY JÓZSEF BÉLA

Megjelenik augusztus kivételével havonta. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kiskunhalas Gazdasági Népiskola. — Az Egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: Nagy József Béla Kiskunhalas. Kiadótulajdonos: a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete, Makó.

A Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesületének 1931. évi közgyűlésével kapcsolatos gazdasági népiskolai kongresszus és kiállítás.

Irta: SCHILL JÁNOS G. Sz. O. E. elnök.

Ismere' es egyesületünk minden egyes tagja előtt azon törekvésünk, tervünk és elhatározásunk, hogy ez évi közgyűlésünkkel kapcsolatban Szegeden gazdasági népiskolai kongresszust és kiállítást óhajtunk rendezni. Ezen elhatározásunk s jövő működésünk céljáról itt most bővebben szólanom úgy gondolom nem időszerű, vagy legalább is nem szükséges, mert mindannyiunk lelkében ég azon örök mécs, mely ha jobb jövőt érhet meg, úgy átható, életető erős fényvel fogja a magyar jövő reánk bizott szakaszát bevilágítani. Tegyük ezért félre minden csüggedést, kishitűséget, készítsük elő mi is a magyar gazdasági népiskolák jobb jövőjét, mely munkánkért az utókor is csak hálával gondolhat majd vissza az uttörőkre, a magyar létért küzdőkre.

Nem óhajtom t. egyesületi tagjainkat fellegvárakba vevetni, mert csak a nemes, egyszerű oktatás és nevelés munkamódozóján gondolom erőinket összpontosítani. Ebbeli munkánkknak némi látható jele legyen a rendezendő kiállításunk is. Ez utóbbinak előkészítésére vonatkozólag megnyugvással és biztató reménységgel jelezhetem, hogy eddigi felhívásaimra iskoláink 89 százaléka már értékes szép kiállítási anyag bejelentésével munkakésztségét mutatta ahhoz, hogy igen is tud, küzdeni fog és akar a gazdasági népiskolák fennmaradásáért és jövőjéért. De bizton hiszem és remélem, hogy táborunk kiegészül 100 százalékra is, mert bizonyosan rendkívüli helyi okok akadályozták csak eddig meg azt, hogy mindnyájan már együtt lehessünk.

Tehát elvárunk minden testvért, hogy megértéssel s együttműködéssel magasztos célunk, a gazdasági népiskolák tervezett családi ünnepe, szeretetteljessé és áthatóvá váljék.

De nem célo' am a szót szaporítani s unottság elhatározásainkról írni, hanem kiállítási ügyünk eddigi előkészítése után megállapítható s észlelhető hiányok pótlására szeretném t. egyesületi tagok szives figyelmét még idejében felhívni.

Elsősorban felkérem mindazon iskoláinkat, melyektől esetleg még a teljessen részletes kiállítási anyagkimutatások nem küldettek volna be, úgy az általános bejelentésüket, részletessel sziveskedjenek pótolni. Természetesen mindeknek előtt azon iskolák szives bejelentését kérem, melyek eddig azt még nem tették meg.

Kiállításunk egyébként, úgy hisszem, akkor lesz tökéletesebb és munkánkat hűen visszatükröző, ha az hivatásukhoz képest a pedagógiai-gazdasági jellegét teljesen magán viseli. A gazdasági jelleg az eddig bejelentett anyagból már szépen kidomborodik s így most csak a pedagógiai részt kellene még jobban pótolni. Itt fő'eg helyén valónak tartanám, ha a multhoz hasonlóan iskoláink tanulóinak írásbeli munkáit, a rendes s tanfolyamaink tanterveit, azok beosztását, anyagát is ismertetnénk, mint azt 1—2 iskola eddig is megtette. Tanulóink egyes tárgykörökből készített írásbeli munkái, szabás-varrás rajzok, háztartási naplók, egyszerű gazdasági épület-alaptervek,

fogalmazványok, egyszerű számveteli kidolgozások s egyéb ily munkák bemutatása nagyban megvilágítanak és igazolják, hogy gazdasági népiskoláink tényleg az élet iskolái.

Nem kevésbé lenne tanulságos, ha több grafikon készülné 10 éves átlagban egyes iskolák eddigi működési eredményeiről, úgy növendékeik létszámáról, mint pedig egyéb adatokról s a gyakorlati eredményeket feltüntető tevékenységükről, a növény- vagy akár állattenyésztésben elért gyakorlati eredményekről és más végzett kísérletekről. Ugyancsak ily összeállításban lehetne iskoláink, illetve tanerőink rendes működését és külső gazdasági, népművelési tevékenységét is dokumentálni, ha a beküldendő egyes grafikonokból egyesített összeállítás is készülné összműködésünkről. Hiszem, hogy ezek elkészítésében adatokkal hatóságaink is támogatnának. Ilyen szemléltető összeállítások elkészítésére felkérem mindazon t. tagjainkat, akik ilyenmű munkára hajlamosságuknál fogva vállalkoznának.

Örömmel tapasztalom, hogy magának a kongresszusnak részletkérdéseivel is foglalkoznak egyesületünk egyes t. tagjai, de sajnos azoknak egyenként részletes válaszokat természetesen nem adhatok s így előterjesztéseiket az együttes összeállítás alkalmával figyelembe fogjuk venni. A részletes programot pedig annak idején közöljük.

Megindított törekvő munkánknak teljes sikere azonban csak akkor lesz, ha azt kiváló és bölcs, a kulturális ügyek mellett a közgazdasági kérdések iránt is oly megértést és szeretetet tanúsító vezérünk, a Minister Ur Öccellenciája is magáévá teszi, terveinkhez jóváhagyólag hozzájárul s jövő utjainkat Szegeden kongresszusunkon maga szemé-

lyesen tüzi ki, amire a Minister Ur Ökegyelmességét kérni fogjuk. Ugyanily irányu támogatásra fogjuk feleltes hatóságunk összes illetékes s mérvadó képviselőit, ügyeinket mindenkor szeretettel istápoló intézőit felkérni, hogy a gazdasági népiskolák érdekében, ideszámítva a gazdasági továbbképző népiskolákat is, apostoli vándor-utra kelt egyesületünket a jövőben is a Minister Ur Önagyméltóságával együtt támogatni kegyeskedjenek, amikor más vidéki metropolisokban Debrecenben, a Dunántulon s több ily központban hasonlóan zászlónkat ki fogjuk tüzni.

Rendületlen hittel bizhatunk előrelátó vezérünk, a Minister Ur Öccellenciájának támogatásában csak már azért is, mert minden, hazája és nemzete iránt szeretettel áthatott tettéből azt látjuk, hogy a haza nagy »Bölcsének« alábbi nyomdokain halad: »Minden áldozat, mi nevelési célokra fordítatik a hazának és emberiségnek ol-tárán van letéve. Nevelni a népet oktatással, intéssel, célszerű törvényekkel: az a legnemesebb feladat, mert kifejti a nemzet erejét, virágzásra emeli a hazát, biztosítja törvényeinek szükségét s az embereket jobbakká és boldgabbakká teszi.«

Mi pedig ezen nagy igazságokat leszögezve bölcs szavak mellett nehéz munkánkban gondoljunk mindenkor halhatatlan költőnkre, Kölcseyre, aki biztatón mondja nekünk: »Minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény.«

Igy oktatnak bennünket a mult nagyjai s azok bölcs előrelátása. Ezt kövessük!

Iskoláink bizonyítványáról.

Irta : MATÓS ISTVÁN.

Többször foglalkozott ugy Egyesületünk mint lapunk e kérdésnek a megoldásával, sajnos, még mindig s talán évről-évre jobban érezzük tanulóinkkal együtt, iskoláinknál a megfelelő bizonyítványok hiányát.

Még ma is kénytelenek vagyunk a régmultra tekintő — ismétlőiskoláknak szánt — értesítő könyvecskékbe az osztályzatokat bevezetni. Ezen munkánknál a kívánatos egyöntetőségről már azért sem lehet szó, mert ezek az értesítőkönyvecskék többféle típusúak. Az értesítőik részénél a beosztás olyan, hogy karácsonykor és husvétkor az egyes tárgyakból tanusított előmenetelből egy összevont s csak az évvégén nyernek a tanulók az egyes tantárgyakból külön-külön osztályzatot. Vannak azután karácsonykor, husvétkor és tanév végén tárgyak szerint s végül oly értesítőik, ahol az osztályozás I. és II-ik félévben tárgyak szerint történhetik. Még ez utóbbi állana

legközelebb a kívánathoz, ha a felvett tantárgyak megfelelően az egyes osztályokban tanított s az anyakönyvben felvett s ott osztályozott tárgyaknak. Mindannyian érezzük, hogy a jelenlegi állapotok mellett mily körülményes és nehézkes az értesítő könyvecskéknek a kitöltése. Ha a tanított tárgyaknak megfelelően szeretnénk kitölteni ezeket az értesítőket, 50—100 értesítőnél is mennyi munkát adna azoknak az átírása!

Ily értesítőkönyvecskét nem csoda azután, ha a tanulóink és szülőik nem értékelnek kellőképpen, — mely nem a hü tükrét mutatja a gazdasági iskolák munkásságának — mert a sok irányu gazdasági ismeretek csak a »Gazdaságtan« tág fogalma alá gyűjtettek össze. Alapjában véve ez formai dolog, de a nagyközönségnek, — különösen azoknak, akik nem ismerik közelebbről iskoláinkat s az ott folyó munkát, — éppen ez a külsőség adja a lényegét

is. Milyen erkölcsi sulya lenne a gyermek előtt, ha az előadott tantárgyakként kapná félévkor és évvégén az osztályzatokat. Azt hiszem, az értelmesebb szülőknél is jobban felkeltené az érdeklődést iskoláink iránt, ha az értesítő könyvecskéből jobban kidomborodnék az, hogy sok hasznos és a gyermek leendő élethivatásának megfelelő ismereteket, illetve tárgyakat tanulnak. Ez a jelenlegi értesítő könyvecskéből nem tűnik ki s részben innen származik az a közöny, amellyel a tanulók és szülők egyaránt fogadják.

Véleményem szerint legyen az önálló gazdasági népoktatásnak és a gazdasági továbbképzőknek külön bizonyítványa. Jelentéktelen dolognak látszik ez, de a valóságban ez is bizonyítéka lenne iskoláink önálló voltának s nem mellérendeltségének. A bizonyítványnak keményebb fedőlap ajánlatos, amelynek külsején: Gazdasági népoktatás (továbbképzői) bizonyítvány, míg belső oldalán kiállítására és kezelésére vonatkozó szükséges tudnivalók volnának feltüntetve. Az értesítő könyvecske első oldala tartalmazná a tanuló személyi adatait. A további oldalakon 1—1 lapon egy-egy évfolyam szerepelhet úgy, hogy a baloldalon az I. félévi, jobboldalon az évvégi bizonyítvány lenne, míg a legutolsó lap hátsó oldala az elégtelen osztályzatot nyert, vagy a mulasztásai miatt nem osztályozható tanulók részére szolgálna s az osztály ismétlése ide vezetné be.

Az I., II., III. évfolyam félévkor, illetve évvégén kitöltésre szolgáló mintáit mellékelten bemutatjuk. Az egyes osztályok tantárgyait a tantervnek s az anyakönyvi naplóknak megfelelően igyekeztem úgy összeállítani, hogy a fiú és leánytanulóknál egyaránt megjeljen, legfeljebb az érdemjegyek beírására szolgáló helyen egy vízszintes vonallal kihuzatnának azok a tárgyak, amelyekből osztályozás nem történik. (Pl. fiuknál háztartástan. . . . .)

Az osztályzatok egyöntetű jelzésére a jelenleg is használatban levő jelzések szolgálhatnának és pedig a magaviseletnél: 1 — példás, 2 — jó, 3 — türelem, a szorgalomnál: 1 — ernyedetlen, 2 — változó, 3 — hanyag, az előmenetelnél: 1 — kitűnő, 2 — jeles, 3 — jó, 4 — elégséges, 5 — elégtelen.

Ugy a félévi, mint az évvégi bizonyítványoknak betűvel való kitöltése igaz több munkát jelentene, de ennek nagy ellenértéke abban a megbecsülésben leendő, amelyet ily bizonyítvány úgy tanulóinknál, mint azok szüleink iránt kinevelni elősegítene.

A tanuló személyi adatai:

Családi és keresztnéve:

Születéshelye: ország, megye,
város, község.

Születési éve hó nap.

Vallása:

Hány elemi osztályt járt?

Melyik tanévben végezte az utolsó elemi osztályt?

A tanuló atyjának (gondviselőjének) családi és utóneve:

Foglalkozása:

Lakása:

Kelt 19 évi hó n.

igazgató. P. H. gazd. szaktanító.

Anyakönyvi n. szám.

Félévi bizonyítvány.

tanuló

az 19 —19 tanévben
gazd. népoktatás, továbbképző iskola első osztályában előadott tantárgyakkal a következő osztályzatot érdemelte:

Magaviselete:

Szorgalma:

Egyes tantárgyakban tanúsított előmenetele:

Hit- és erkölcstan:

Olvasás, helyesírás és fogalmazás:

Földrajz:

Történelem, alkotmánytarr.

Számítás, mértan:

Egészségtan és csecsemőápolás:

Talajmivelés:

Allattenyésztés:

Tejgazdaság:

Gyümölcsstermelés:

Szőlőmivelés:

Konyhakertészet:

Selyemhernyótenyésztés:

Háztartástan:

Gazd. háziipar, női kézimunka:

Gazdasági és kertészeti gyakorlat:

Mulasztott igazoltan félnapot.

Mulasztott igazolatlanul félnapot.

Kelt 19 évi hó n.

igazgató. P. H. osztályvezető.
gazd. szaktanító.

Látta:

szülő v. gyám.

A szeghalmi önálló gazdasági népoktatásnál kapható szép mirabolán szilva vadcsemete
100 db.-ként 2.50 P-ért,
két éves gledicsia csemete
100 db.-ként 2 P-ért.

Cserébe is kaphatók a csemeték ugyanannyi vadalma, vadkörte, vagy sajmogygy csemetéért.

Anyakönyvi n. szám.
Félévi bizonyítvány.
 az 19 —19 tanévben
 gazd. népiskola, továbbképző iskola **második** osztályában
 előadott tantárgyakból a következő osztályzatot érdemelte:
 Magaviselete:
 Szorgalma:
 Egyes tantárgyakban tanúsított előmenetele:
 Hit- és erkölcsstan:
 Olvasás, helyesírás és fogalmazás:
 Földrajz:
 Történelem:
 Számтан, mértan:
 Egészségtan és csecsemőápolás:
 Növénytermelés:
 Ló- és szarvasmarhatenyésztés:
 Tejgazdaság:
 Baromfitenyésztés:
 Gyümölcsstermelés:
 Szőlőmivelés:
 Konyhakertészet.
 Méhészet, selyemhernyótenyésztés:
 Háztartástan:
 Gazd. háziipar, női kézimunka:
 Gazdasági és kertészeti gyakorlat:
 Mulasztott igazoltan félnapot.
 Mulasztott igazolatlanul félnapot.
 Kelt 19 évi hó n.
 igazgató. P. H. osztályvezető.
 gazd. szaktanító.
 Láta:
 szülő v. gyám.

Anyakönyvi n. szám.
Félévi bizonyítvány.
 az 19 —19 tanévben
 gazd. népiskola, továbbképző iskola **harmadik** osztályában
 előadott tantárgyakból a következő osztályzatot érdemelte:
 Magaviselete:
 Szorgalma:
 Egyes tantárgyakban tanúsított előmenetele:
 Hit- és erkölcsstan:

Olvasás, helyesírás és fogalmazás:
 Földrajz:
 Történelem, alkotmánytan:
 Számтан, mértan:
 Kisgazdaságok berendezése és számvitele:
 Gazdasági építészet:
 Sertés- és juhtenyésztés:
 Baromfitenyésztés:
 Gyümölcsstermelés:
 Szőlészet és borászat:
 Konyha- és virágkertészet:
 Méhészet:
 Háztartástan:
 Gazd. háziipar, női kézimunka:
 Gazdasági és kertészeti gyakorlat:
 Mulasztott igazoltan félnapot.
 Mulasztott igazolatlanul félnapot.
 Kelt 19 évi hó n.
 igazgató. P. H. osztályvezető.
 gazd. szaktanító.
 Láta:
 szülő v. gyám.

Eszrevételek:
 tanuló az 19 —19 tanév-
 osztályismétlésre
 ben utasított.
 Kelt 19 évi hó n.
 igazgató. P. H. osztályvezető.
 gazd. szaktanító.
 Láta:
 szülő v. gyám.

Gyümölcsfa vadcsometék, dahlia és chrysanthemum,
gyökerez dugványok, előhajtott canna és gladiolus gumók, különféle virágpalánták
 kaphatók tavaszi szállításra a **Kisújszállási Gazdasági Népiskolánál.**

Továbbképző gazdasági népiskoláink a falu kulturájának szolgálatában.

Irta : ZIMMER FERENC.

Földművelő falusi népünk vállaira a létfenntartás gondja régi idők óta nem nehezült olyan súlyos teherként, mint napjainkban. A fáradságos, verejtékezős munka gyümölcse, az isienádás, nem hozza számára manapság a gondtalanabb életet. A rossz értékesítési viszonyok, a termények áresése, magas adó- és közterhek, a drága mezőgazdasági hitel, az ipari termékek hozzáférhetetlen drágasága stb. földművelő népünk mindennapi életéről vigasztalan képet nyújtanak. Mindezekhez hozzájárul még sok helyütt a csonka haza lakosságának 80 százalékát kitevő földmives nép szervezétlensége és az a sok hiány, ami a szaktudásuk gyarapítása körül, a szövetkezés és a stagnáló egyesületi élet terén gátat vet boldogulásuknak.

Nekünk, tanítóknak különösképp a szakismeretek terjesztése terén, a szövetkezeti- és egyesületi élet irányítása körül kínálkozik bő alkalom a földművelő nép érdekeinek szolgálatára. E tekintetben nagyon értékes munkát fejtethünk ki a továbbképző gazdasági népiskoláinkon keresztül is.

Az elmúlt időkben az elemi ismeretek megszerzése után a serdülő falusi gyermek legtöbbször csak a szülői házban szerezhette a jövő élethiva-

lásához szakismereteket, hacsak nem volt meg benne az erős akarat a további önműveléshez. Apáról fiura szállt a gazdálkodás tudománya a családban. A régi idők ismétlő iskoláinak is volt némi szerepük a gazdasági és természeti ismeretek nyújtása körül, de hiányzott az iskola munkájából az, amit a nép óhajtott, ami az ő szemében értéket jelent és ami a megbecsülését is fokozottabban kiválthatta volna. A tanuló immel-ámmal járta végig, legtöbbször kényszerűségből az ismétlő iskolát; gyakran kevés jóemléket hagyva maga után és valjuk meg, nem ritkán a tanító lelkét is a megkönnyebbülés sóhaja hagyta el bucsuzáskor.

A mai továbbképző gazdasági népiskolák munkája már nem teher sem a gyermeknek, sem a tanítónak. Lelkes tanító kezében itt az iskolai munka örömet jelent ugy a tanuló, mint a tanító részére. Megszűnik a végnélküli igazolatlan mulasztók jegyzékével való bajoskodás. A szülő pedig megértő jóakarattal támogatja az iskola értékes munkáját.

Dehát voltaképen mi az oka annak a változásnak, ami a régi ismétlő iskolák helyébe lépő továbbképző gazdasági népiskolák helyzetében ilyen

GERGELY-FÉLE K O L U M B U S SZABADALMAZOTT KELTETŐ- ÉS NEVELŐGÉPEK

LÁMPANÉLKÜLI MELEGVIZFŰTÉSSEL, VALAMINT LÁMPA- ÉS MELEGVIZFŰTÉSSEL
50, 100, 200, 300, 400, 600 és 800 tojás befogatók. 1922 és 1930 évi modell! — A gyakorlatban fényesen
pességgel. Sok száz elismerőlevél! bevált. Sok száz elismerőlevél!

Tojáshozamra berendezett fajbaromfi tenyésztés.
Legjobb tojókból származó fehér amerikai leghorn-tyukok. Tenyésztetés és naposcsibe eladás. Csapó-fészek-ellenőrzés és törzskönyvezés.
Az állomány vérvizsgálat alapján fehérhasmenésmentes.

Ólak, baromfitenyészt. eszközök, erőtakarmanyok.

Amerikai boxes-termelésre berendezett méhészet.
Fajmész és csemege lépesmész.
Válaszbélyeg ellenében díjtalan szakoktatás.

GERGELY BÉLA BUDATÉTÉNY
VASUTI ÁLLOMÁS: BUDAFOK MÁV.

EZELŐTT: KÁPOLNA-UTCA 85. SZ. (PEST MEGYE)
MOST Utca nevének megváltoztatása folytán SÁNDOR-UTCA 3.

kedvező fordulatot idézett elő? Nem nehéz erre a feleletet megtalálnunk, ha a nehéz sorban élő falusi földmives nép szemüvegén át nézzük a két iskolatípust. A régi ismétlő iskola, ahol a tanuló nagyjából csak elméleti ismereteket szerezhettek, nem lehet rokonszenves a szülőnek, mert amellett, hogy az a munkában nagy segítségére levő gyermekét elvonta tőle, ennek az iskolának a munkáját legtöbbször nem tartotta életszükségletnek. A továbbképző iskoláról egészen más nézete van szülőnek, gyermeknek egyaránt. Tudják azt, hogy valahányszor kilép a gyermek a tanterem ajtaján, vagy a gazd. gyakorlóterület kapuján, mindig újbb hasznosítható gyakorlati ismeret birtokában tér haza. Ezeket az ismereteket a falusi otthonban meg-hányják vetik a családtagok, vitatkoznak fölötte, helyeslik vagy kifogásolják, de ezek a családi megbeszélések mindig nagy értékűek, nemcsak az iskola megbecsülése szempontjából, hanem a szakismeretek terjedése miatt is. Ennek az iskolának a munkáját megérti és megbecsüli a falusi nép. Erzi, hogy az ő boldogulását iparkodik elősegíteni és ez okból, ahol lehet, támogatja is. Ilyen iskolák szervezése minden földmivelő néptől lakott helyen elodázhatatlan közérdek.

A szervezés munkája elé gördülő kisebb-nagyobb nehézségektől ne kedvetlenedjünk el. Minden kezdet nehéz. Helybeli továbbképző gazdasági iskolai munkánk megindulása idején, mint ismeretlen intézmény, nem sok bizalommal és megértéssel találkozhatott. Hiábavaló kísérlet lett volna anyagi támogatás után járni. És alig másfél esztendei vállvetett munkával elértük, hogy iskolánk színvonala, berendezése, szelleme muzeális értékű gazdasági személtető anyagával a mai idők fokozott igényeit is teljesen kielégítheti. Az a gondozatlan terület pedig, amit helyhatóságunk gyakorló terület céljára

átengedett, ma egyike a környék legrendezettebb iskolakertjeinek, melynek 1000 négyszögöles konyhakertje duzzasztó rendszerű öntözésünkkel közel 500 P forgalmat eredményezett. A tanuló a különféle számadási naplók vezetésének hasznos és célszerű voltát is megismeri. Iskolánk gyakorlóterületének üzeme nyitott könyv a tanuló előtt.

Nem egyszer hallottuk jóleső érzéssel polgártársunk ajkáról: Már én tanító uram, ha tetszik, ha nem, el-elemezek ide az iskolakertbe egy kicsit széj-jelnézni. Hogyne tetszenék, hiszen ő értük van. Amikor pedig arról veszünk tudomást, hogy az iskola révén a kertészeti vagy egyéb gazdasági ismeret náluk is a gyakorlati alkalmazásba ment át, mindig örm tölti el lelkünket. A megelégedésnek ez az öröme az a mi legbusásabb jutalmunk.

Helyi viszonyaink közt ez a legbiztosabb módja a szakismeretek terjesztésének. Népies gazdasági és egyéb előadások a legkörültekintőbb rendezés és legjobb felkészültség mellett sem örvendenek valami nagy látogatottságnak. Továbbképző gazdasági iskolánk buzgó munkája azonban jó termőtalajra talál a városivá csak mostanában lett földmives népünknel.

A továbbképző iskola a maga nagy nemzeti érdeket szolgáló munkáját csendben, feltűnés nélkül végzi. A tanuló szívesen tölti idejét ott, ahol a napi életet, a föld emberének minden ténykedését, foglalkozásbeli teendőit, környezetét és minden érdek-körébe vágó dolgot gyakorlati oldaláról tárgyalhat meg. Neki magának is mindig van valami mondánivalója, tapasztalata, kérdése. Az a kölcsönös, megértő munka, ami a tanító és tanítvány között folyik, a tanítás menetének változatossága mellett, érdekessé és szórakoztatóvá is teszi a gazdasági népiszkola munkáját.

A technika vívmányai a népoktatás szolgálatában.

A rádió.

Alig van a technikának olyan alkotása, amelyik rövid idő alatt akkora népszerűsége tett volna szert, mint a rádió. Az ezelőtt jó néhány évvel a még kísérleti állapotban levő krákogó masinát jobban csak a fizikai szertár egyik érdekes tárgyának tekintettük, de arra még gondolni sem gondoltunk, hogy a rádió a maga sokféleségében és tökéletességében belátható időn belül majdnem nélkülözhetetlen eszközzé legyen a tudás és művelődés terjedésének. És imé az lett! A mai kis diáknak a játéka nem a

márvány-, meg az üveggolyó, bincke, csiga meg a pergettyű, hanem a maga készítése rádió, az intelligens emberek is nap-nap után több időt töltenek otthonukban a rádió mellett s a kisgazdát is jobban kezdi érdekelni a gazdasági rádiója, mint a korcsmák borgőzös, pipa-füstös levegője.

Egynémely gazdasági és más kérdésben tanúsítványaink néha meglepően értelmes és kitűnő tájékozottságra valló feleletet adnak anélkül, hogy ezekről az iskolában már hallottak volna valamit. Mikor ennek az okát, ere-

detét kutatjuk, csakhamar rájövünk, hogy a szóban levő dolgok felől a rádió útján nyertek értesülést és szereztek tudomást. Ebből látszik, hogy a rádiót érdeklődéssel, figyelemmel és szívesen hallgatják. Ezért minden gazdasági iskolánál be kellene állítani egy megfelelő erősségű, hangszórós és mikrofonnal is felszerelt rádiót. Leghelyesebb lenne a készüléket magát az igazgatói lakásban elhelyezni, hol a szükséges gondozást és kezelést megkaphatná — mert ez elengedhetetlen követelmény — s innét telefonvezeték útján átvinni a hangot az egyes iskolai helyiségekben levő hangszórókba. Ahol villamos áram van, oda legalkalmasabb a hálózati készülék, mert ezzel van a legkevesebb gond, baj és veszély és a megfelelő hatások mellett üzemköltsége is a legolcsóbb. A fő dolog az, hogy a készülék kiváló anyagból, nagy pontossággal készüljön s ennek dacára drága ne legyen. A szegedi kiállításon — ha erre mód és alkalom lesz — bemutatunk üzemben egy kiváló és lehetőleg olyan olcsó géptípust, melyet a legszerényebb viszonyok között élő gazdasági népiskola is beszerezhet s ezzel bekapcsolódhatik az egész világ rádióhálózatába.

A gramofon.

Egyik női kézimunkaórán a kis leányok arra kértek, hogy engedjek nekik dalolni. Mint aki a nép dalaiban lelki megnyilvánulásokat látok és keresek, erre megadtam az engedélyt. Szébbnél-szebb dalokat énekelték, melyek között voltak új dalok s voltak régi pásztornóták, amelyeket régivoltuk dacára ekkor hallottam először. Érdeklődvén az iránt, hogy hol tanulták ezeket a dalokat, azt felelték, hogy némelyiket a gramofonból, némelyiket pedig a cégnél, — hol tömegesen dolgoznak — idősebb munkástársaitól. Megvallom, hogy a gramofonnak nem voltam soha sem barátja, de a rádió útján valahogyan kezdek vele kibékülni s tanítványunk fenti nyilatkozata után megéppen gondolkodóba estem, hogy nincs-e tényleg igazuk azoknak, akik a magyar dalt, a régi, szép magyar nép-

dalokat és értékes műdalokat gramofonlemezen látják megőrizhetőnek a jövő számára és megmenthetőnek a feledéstől. Mert a nép között kottaismerő nincsen s a hangjegyekben megőrzött régi dalok felelevenítésének ez a módja csak keveseknek adatott meg s jelenleg tényleg a gramofon az az eszköz, mely ezt a feladatot legközvetlenebbül, legolcsóbban és legbiztosabban elvégezheti. Ezért a gramofon szintén nem fényűzés, hanem értékes eszköze a nevelésnek, a kedély nemesítésének s mi a fő, igen célszerűen kombinálható a mikrofonnal is felszerelt rádióval s ezzel együtt működésbe hozható akkor is, mikor rádió leadás nincsen. Ez a házi rádiótelefon.

A vetítőgépek.

A pedagógia már a legrégebb idők óta fogva kiváló súlyt helyez a szemléltetőoktatásra. Egy helyesen végzett szemléltetés sokszor többet ér óras magyarázatoknál. Ennek a megfontolásnak az alapján készült a sok szemléltetőkép, tankönyvillusztráció azoknak a dolgoknak a szemléltetésére, amelyeket más módon, mint kép útján nincs módunkban szemléltetni. Mivel azonban annyi nagy szemléltetőképet készíteni, gondozni és karbantartani, amennyi egy iskolának — különösen gazdasági népiskolának — szükséges, még gondolatban is lehetetlenség, a tankönyveket meg a szükséges képanyaggal ellátni szintén teljes képtelenség, a technika fejlődésével a figyelem a vetítőgépekre terelődött. A régebbi vetítőgépek üveglemezekre készült u. n. diapositiveket vetítenek. A vetítésnek ez a módja nehézkes, mert az üvegdiaapositivek még mindig elég drágák s törékenyek és súlyosak lévén, csak ügyvel-bajjal szállíthatók és nehezen kezelhetők, ezért használatuktól általában idegenkednek az iskolák, különösen ott, hol még a fényforrással is bajok szoktak lenni, meg ahol a diapositiveket úgy kell kölcsönvenni valahonnan.

Későbbben kezdtek divatba kerülni az u. n. epidiaszkópikus vetítőgépek, melyekkel az üvegdiaapositiveken kívül,

Bármiféle tanszer, taneszköz és laboratoriumi felszerelés a legjobb minőségben és legmértányosabb áron

Fill és Bartuska

laboratoriumi felszerelési-, üvegtechnikai cikkek- és tanszergyárában
szerezhető be! Budapest, I., Bertalan-u. 26

tükörszerkezet segítségével bármilyen kép vagy kisebb tárgy is vetíthető. Ezek a gépek azonban — ha jók — elég drágák s mivel az áttükrözés folytán a fény az erejéből sokat veszít, csak nagyon erős fényforrás mellett használhatók. Ez a körülmény pedig az üzemköltséget magasra emeli és a gép erős felmelegedését is előidézi, ami pedig a képeket rontja.

A filmtechnika legutóbbi nagyarányú fejlődése az iskolát is birtokába juttatta végre a lehető legolcsóbb, legideálisabb vetítési eljárásnak a filmdiapozitívekről való vetítésnek. Ennél a vetítési módszernél a filmszalagra másolt kicsiny, éles képet körülbeül kerékpárlámpa nagyságú olcsó géppel, gyengébb világítású, tehát akkumulátorról táplált villanylámpa segítségével is tisztán lehet vetíteni. Ha feltesszük azt, hogy a gazdasági népiskola tanítási anyagának szemléltetéséhez körülbelül ezer darab képre van szükség, kiszámíthatjuk, hogy a magyarázószöveggel együtt — szalagonként 25 képet véve alapul — mintegy 40 darab filmszalagra fér el. Egy ilyen filmszalag örök áron 3-4 pengőbe, így az egész anyag 120-160 pengőbe kerül, míg ezer diapozitív ára körülbelül 1000 pengő. A legfinomabb kivitelű álló filmvetítógép ára 100 pengő. Hol villanyvilágítás nincsen, ott be kell szerezni egy megfelelő akkumulátort, hol pedig villanyvilágítás van, ott a vetítógépbe vezetett áram feszültségének csökkentésére egy redukort kell beszerezni. Ezeknek darabja 10-20 pengőbe kerül. Ezzel a felkészültséggel a vetítés munkája könnyű. A kicsiny gép bárhová könnyen szállítható, bárhol könnyen és gyorsan felállítható, a filmszalag befűzésével könnyedén kezelhető, nem tűzvészélyes. Egy előadáshoz szükséges képanyag egy mellényzsebben is elfér s kölcsönzés esetén törés veszélye nélkül szállítható.

A villamos áram.

Az a tájékozatlanság, amelyet a kisgazda a villamoság mindennapi eszközeinek használata terén elárul s az idegenkedés, amellyel ezek iránt viselkedik és a nemzetgazdászoknak az a törekvése, mellyel a természet egyes erőit olcsó villamos energiaforrás fejlesztésére kívánják felhasználni, erősen indokolja azt, hogy iskoláink a villamos áram teljes felhasználásának kérdésével a gyakorlatban is foglalkozzanak. Helyes dolog, hol villamos áram van, a villanyvilágítást mindenüvé, még az ólókba s istállóba is bevezetni, az áramot kisebb motorok hajtására — szecskavágásra, vizszivattyúzásra, vasalók melegítésére, víz forralására, kenyérpírtásra felhasználni s ezzel kapcsolatosan a villamos berendezések okszerű kezelésére és gazdaságos kihasználására a gyermekeket megtanítani, mert nem szabad felednünk, hogy a jövő a villamosságé s a természetes haladás elől nem lehet elzárkózni a jövő kisgazdájának sem. Hány iskolánk van még, melynek a villanyvezeték a kapuja előtt halad el s az istállóban füs-

tös lámpa ontja nem annyira a fényt és világosságot, mint a kormot.

A hőszigetelő készülékek.

Téli nagy hidegben az erdőben fát vágnak, a tavon jeget vágnak a munkások. Olyan jól esnek nekik valami meleg ital vagy étel a nagy hidegben, de nem érnek rá munka közben italt melegíteni. Nyári nagy forróságban izzad, fárad a munkás és szomját a korsójában melegedésnek indult vízzel nem tudja kellőképpen csillapítani. Pedig milyen egyszerű módon lehetne ezeken a dolgokon segíteni. Vannak olyan készülékek, melyek a beléjük öntött ételek és italok hőmérsékletét sokáig azon hőfokon tartják meg, amely hőfoknál azok a készülékekbe kerültek. Így hidegen tarthatjuk például nyáron a vizet, limonádét, teát, tejet, tarhót, aludttejet a legmellegebb helyén s melegen tarthatjuk a főtt ételleket sokáig. Télen pedig forrón marad a kávé, a tea egész napon keresztül a legnagyobb hidegben is, ha ilyen készülékbe kerül. Ezek a készülékek ma már eléggé megbízhatók s nem tuldrágák így a velük való ismeretség csak használni lehet tanítványainknak.

Az egész életben hű barát

SINGER
VARRÓGÉP.

*Kedvező fizetési feltételek.
Alacsony havi részletek.*

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

Plóküzlét az ország minden nagyobb városában

Főbb irányelvek a gazdasági népiskolák gyakorlóterületeinek berendezésénél.

A gazdasági népiskolák történelmének tanulmányozásakor szemünkbe ötlük, hogy a gyakorlóterület berendezésének kérdése körül eddigelé többféle nézet és felfogás uralkodott és uralkodik mai s.

Az egyik felfogás szerint a gyakorlóterületnek minden izében kizárólag az iskolai tanítás céljait kell szolgálnia; a gazdaság minél több jövedelmet biztosító berendezése csak másodrangú kérdés.

A másik nézet ezzel szemben azt kívánja, hogy a gazdasági népiskola gyakorlóterülete egy a helyi viszonyoknak megfelelő olyan mintagazdaság legyen, hogy azt a helybeli kisgazdák minden nagyobb nehézség nélkül utánózhassák s az ugynevezett iskolai tancél itt a második helyre szorul.

Van olyan álláspont is, amely a gazdasági népiskolák gyakorlóterületeit tudományos buvárlatok és kísérletek színhelyévé szeretné varázsolni.

Ha ezeket a felfogásokat alaposan szemügyre vesszük, megállapíthatjuk, hogy ezeknek mindegyike sélsőséges álláspontot képvisel s magábanvéve egyik sem egyeztethető össze a gazdasági népoktatás céljaival és természetével.

A gazdasági népiskola hármas célt szolgáló intézmény s így gyakorlóterületét is e hármas célnak megfelelően kell berendezni.

A helyesen berendezett gyakorlóterület kielégíti az iskolai tancélt, megfelelő jövedelmet hoz és így utánzásra méltó s átveszi és terjeszti a kísérletiügyi intézmények munkájának eredményeként jelentkező újabb és újabb vívmányokat.

A gyakorlóterület berendezésénél kiváló figyelemmel kell lenni mindenekelőtt az esztétikai szempontokra. A gazdasági népiskola gyakorlóterületén mindennek olyan szépnek, rendesnek és célszerűnek kell lennie, hogy az első pillanatra megkapja, lebilincselje a legkényesebb igényű szemlélőt is, mert csak így nevelhet rendre, tisztaságra, és pontosságra s így szolgálja a valóságban a gyermek szépérzékének fejlesztését. Ez a cél minden nagyobb anyagi megerőltetés nélkül elérhető, nem kell hozzá egyéb, mint formaérzék és szépérzék s következetesség.

A gazdasági népiskolák gyakorlóterületeit rendszerint — kevés kivétellel — olyan helyen szokták kijelölni, hogy nem sok köszönet van benne. Ez a körülmény nehéz helyzet elé állítja az iskola vezetőjét, de az erkölcsi siker annál nagyobb lesz, minél jobban be tudja állítani az iskola ezt a területet az okszerű gazdálkodás szolgálatába. Egy kis

rónázástól, árkolástól s más esetleges telkesítési munkálatoktól nem szabad megijedni. Ezért kell kezdeni a munkát, mert az ennek elmulasztásából eredő kezdeti balsiker jó hosszú időre megbénítja sőt guny tárgyává teszi az iskola véres verejtékkel terhes nehéz munkáját.

A gyakorlóterületet minél előbb kerítsük be. Legszebb kerítés a gazdaságban a megfelelő élő-sővény. Ez lehetőleg áthatolhatatlan s olyan legyen, amelyet a különféle rovarok kerülnek, mert vannak élő-sővények, melyek a rovaroknak vagy gombabetegeknek valóságos me'egágyai. A bekerítést ne több éven át fokozatosan, hanem egyszerre végezzük, mert a részletekben való bekerítés ritkán szokott jól sikerülni. Ut minél kevesebb legyen, mert az utakkal termőterületet vonunk el s az utaknak megfelelő gondozása olyan munka, ami csak kiadással jár, de közvetlen hasznót nem hajt. A nagyobb táblák közepén vagy szélén más növényvel bevetett kisebb szigeteket, keskenyebb sávokat ne hagyjunk, mert ezek megnehezítik a munkát és idővel rendszerint gyomnevelő telepekké válnak.

Gyakran megtörténik, hogy az iskola gyakorlóterületét olyan helyen jelölik ki, hol már fásítás és épületek is vannak, melyeket azelőtt más célra használtak fel. Itt bizonyos adottságokkal kell

**A Szeged—alsóközponti gazdasági iskolánál
fajtisza és szép küllemű 10 hónapos**

pekingi gácsérok

vannak eladók, á 8 pengős árban.

POLÓNYI MANÓ

ny. máv. főfelügyelő

érdekes és értékes művét

„A magyar parlagi baromfi védelme“

című munkát az önálló gazdasági népiskoláknak és azok tanerőinek előállítási áron

4 pengő 50 fillérért

bérmentve küldi meg. — Megrendelhető a szerzőnél : Budapest V. Kossuth Lajos-tér 14

számolni, de azért igyekezni kell és lehet is megfelelő körültekintéssel és leleményességgel a rendelkezésre adott objektumokat az iskola különleges céljainak megfelelően átalakítani.

Ami magának a földterületnek a beosztását illeti, azt leghelyesebb lenne úgy végezni, hogy a belsőség mellett kihasítanának egy kisebb, mondjuk 1-3 holdas területet, amelyet úgy rendeznének be, hogy azon az iskolában tanult összes kertészeti dolgok bemutatathatók legyenek s ugyanaz a terület képezni az iskola kísérleti és vetőmagtermelő telepét. A terület nagyobb részének a beosztásánál pedig arra kellene tekintettel lenni, hogy az iskola mely termelési ágakkal kíván jövedelem szempontjából foglalkozni, mert nem szabad feledni, hogy az iskola gazdaságának ettől a résztől joggal várhat jövedelmet az iskola.

Fontos dolog a gyakorlóterületen az épületek kérdése is. Nem az épületek túlzott nagysága, díszessége, hanem azok jó anyagból való készítése, célszerű berendezése a fő követelmény. Láttam én már vertfalból készült, betonjászlás, önitatós, sodronyüvegablaku istállót villanyvilágítással, melyben az állat télen-nyáron egyformán jól érezte magát. A rossz, gyenge, selejtes olcsó anyagból készült épület nagyon drága, amennyiben folytonosan javításra szorul és még sem tartós. Egy-egy építkezés előtt sok és alapos tanulmányt kell végezni és nagyon sokat számolni, mert az ötletszerűen összedobott épületben nem sok örömről lesz.

Meg kell még emlékezni a gazdaságnak álla-

tokkal való ellátásáról is. Annyi és annyiféle állatot tartunk, amennyi az iskolai tanításhoz és a sikeres gazdálkodáshoz szükséges s amennyit a gazdasága saját terményeivel gond nélkül, okszerűen el tud tartani, mert az állatok koplaltató tartása nemcsak gazdasági szempontból káros, hanem bűn is, mert állatkinzás. Vannak esetek mikor valamilyik állat tartása még pénzen vásárolt eleségen is hasznothajtó. Ilyenkor ezeket az állatokat nagyobb mennyiségben is tenyészthetjük, mint az a gyakorlóterület nagysága mellett megengedhető lenne.

Gazdasági gépeink és eszközeink célszerűek, praktikusak legyenek s azokat állandóan tartjuk jó karban, mert a jó szerszámmal lehet csak tökéletes munkát végezni. Az elromlott, meg nem javítható gépeket és eszközöket selejtezzük ki, mert azok csak állandóan utban levő lomok és felesleg gondot okoznak.

A félelmi gazdasági jelenségek rendszere is elavult. Helyesebb lenne az iskolai évről július elején, a gazdaságiról pedig január elején a mai napnál alaposabb olyan beszámolót készíteni, hogy abból bárki teljesen tiszta képet alkothasson magának az iskola nevelő-, oktató- és gazdasági munkájáról. A költségvetésekhez csatolni kellene az illető költségvetési évről az üzemtervre való utalás mellett összeállított gazdasági programját, s a gazdaság évi jelentésében számot kellene adni arról is, hogy a kitűzött célokat az év folyamán mértékben sikerült megvalósítani.

HIREK.

Külföldi tanulmányut tanítók részére.

Julius hó folyamán Nemess Hubert és Vikár Kálmán székesfővárosi gyakorló-iskolai tanítók két-hetes tanulmányutat rendeznek Délnémetországba a következő utiránnyal: Budapest, Wien Ischl, Salzburg, (Königssee és a berchtesgadener-sóbánya) Chiemsee (Königsschloss) München (Füssen, Hohenschwangau, Neuschwanstein) Augsburg, Nürnberg, Regensburg (Walhalla) Passau, Linz (hajót) Wien, Bpest.

Mielőbbi jelentkezés kívánatos, mert a természeti szépségekben és muzeális értékekben bővelkedő utat csak bizonyos számú jelentkezés esetén lehet megtartani. Az utazás összköltsége mintegy 280 P-t tesz ki. A jelentkezők később részletes utitervet és megfelelő prospektusokat kapnak. Első sorban csak

csak tanítók és hozzátartozóik vehetnek részt az utazáson.

Jelentkezések, érdeklődések a következő címre küldendőek: Nemess Hubert, Bpest, VIII., Mária Terézia-tér 8.

A magyar buza kérdés.

Báró Vay László, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara elnöke minden részletre kiterjedő figyelemmel, alapos szakszerűséggel és a lehetőségek szigorú mérlegelésével foglalkozik a »Tiszántúli Gazdák« februári számában a magyar életnek legfontosabb és legsúlyosabb problémájával: a magyar buza kérdéssel. Megoldásának vezérgondolatai: a buzaexport monopólizálása útján a buzaáraknak a termelői ön-

költségi árral arányba hozatala és stabilizálása, a jobb minőségnek a buza árában érvényesítése útján pedig a minőségi termelés általánosítása.

Bárkinak készséggel megküldi ingyen mutatványszámként e kiváló szaklapot a kiadó Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Debrecen, Hunyadi-u. 5. szám, I. em.

Gazdasági kiállítás.

A március 20—25-i gazdasági kiállítás fényesnek, tanulságosnak ígérkezik. Felhívjuk erre a gazdasági szaktanítóság, minél nagyobb fokú érdeklődését annyival is inkább, hogy a mi szegedi kiállításunkhoz minél több tapasztalatot szerezhessen.

Külföldi here magvak.

Az idei magas here árak következtében a vetés előtti időben minden valószínűség szerint dél-európai (olasz) here mag fog hazánkba özönlenni. A gazdatársadalom előtt nem szükséges külön is indokolni, hogy a délvidéki lóhere és lucerna mag vetése, mely tudvalevőleg nem fagyálló és hidegebb téli időjárás esetén kipurasztul, milyen gazdasági hátrányokkal jár.

A külföldi származású heremagvak hazai utántermelése ezen kívül nehezen értékesíthető, sőt nem is célszerű az értékesítés, mert alkalmas lehet arra, hogy a magyar heremagvak jó hírnevét külföldön lerontsa.

A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara épen ezért már most felhívja a gazdaközönséget arra, hogy a vásárolt lóhere és lucernamag származásáról mindenkor győződjék meg és délvidéki (olasz) heremagvakat lehetőleg ne vásároljon. Ha a hazai heremagvakban mégis olyan nagy hiány mutatkozna, hogy nem volna nélkülözhető a délvidéki mag beszerzése, akkor is ezt lehetőleg csak olyan gazdák vásárolják, akik abból magnak valót nem hagynak.

Tájékoztatásul közli a Kamar, hogy a földművelésügyi miniszter 77.300—1930. sz. rendelete értelmében termelés céljából heremagvakat iparszerűen forgalomba hozni csakis leplombált és bárcával ellátott zsákokban szabad. A külföldi származású heremag bárcája feltűnő zöld színű szegéllyel bír és azon a külföldi származás is könnyen észrevehetően fel van tüntetve. A fenti rendelet azt is előírja, hogy a külföldről behozott herevetőmagvakat a vámkezelés

előtt a m. kir. Vetőmagvizsgáló Állomás vizsgálat alá kell bocsátani. Amennyiben a vizsgálat eredménye úgy mutatja, hogy a here magvak kevésbé alkalmasak hazai termelésre, azokat felismerés végett megfestik. Ezek szerint a here vetőmagot vásárló gazdának módjában áll meggyőződni a zsák bárcájának zöld színű szegélye alapján a mag származásáról és ha a bárca külföldi származást mutat a mag festéséből annak vetésre alkalmasságáról. A heremagvak festése piros színnel történik s bár könnyen, de mégis csak közelebbi megzemlélés után vehetők észre a belekevert és pirosra festett magvak.

Nemes sárgadinnye termesztés.

A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Kertészeti Osztálya 1930. évben a földművelésügyi minisztérium kertészeti osztályának anyagi támogatása mellett megindította a nemes sárgadinnye termesztés fellendítésére irányuló akcióját. Ebből a célból legelső sorban fajtisza elit magvakat termesztett ki, mely legkiválóbb fajták magvait már a természetes folyamán kertészeti szakközege által szigorúan ellenőrzött s ezen magvakat 1930. évben továbbtermesztés céljára kiadta a termesztőknek. Termesztés alatt állottak a következő fajták: Royal Sovereign, Magyar Ananász, Zöldhusu és vöröshusu ananász, Győző, Turkesztán, Excelsior, Togo, Prescott de Paris kantalup, Algiri és korai Prescott kantalup.

A termesztési akció második évében már a nagyobb mérvű termesztést propaganda és a külföldre irányuló értékesítésnél a gazdák érdekében a külföldi konzulátusoknál közbenjárt. Ezen akció eredményeként nagyobb mérvben indult meg a fajtisza nemes sárgadinnye termesztése a Kamara kerületén kívül eső területeken is.

A folyó 1931. évben az akció további folyamán a rendelkezésre álló elit sárgadinnye magvakat a termesztéssel foglalkozó gazdák részére a magtermesztőknel közvetít, mely célból, aki ilyen elit nemes sárga dinnye magot beszerezni óhajt, az forduljon levelezőlapon a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara Kertészeti Osztályához Debrecen (Hunyadi-u. 5. sz.), ahol e magvak olcsó beszerzésére, valamint a termesztés gyakorlati keresztülvitelére, a sárgadinnye metszésére, utajgazitást nyer.

Hivatalos közlemények.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

745—11. 51—1931. szám.

»A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Bencsikné Csukás Margit kiskunfélegyházi állami elemi iskolai tanítónőt az 1927. évi 9000 M. E. számú rendelet alapján járó illetményekkel állami gazdasági szaktanítónővé kinevezte.«

Budapest, 1931. évi február hó 18-án.

A miniszter helyett:

Dr. Petri Pál sk.
államtitkár.

M. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

745—11. 557—1930. szám.

»A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Juhász Ilona berettyóújfalui állami helyettes gazdasági szaktanítónőt az 1927. évi 9000 M. E. számú rendelet alapján járó illetményekkel állami gazdasági szaktanítónővé kinevezte.«

Budapest, 1931. évi február hó 28-án.

Dr. gróf Klebelsberg Kunó sk.

GAZDÁLKODÁS.

Állatvédelem.

Irta: Dr. KUKULJEVIČ JÓZSEF gazd. akad. r. tanár.

Mi az állatvédelem? Sokan vannak, akik erre fölényes, gnyos mosollyal azt felelik: szentimentális lelkek eltévelyedése. Ezek a jó emberek azt hiszik, hogy az állatvédelem abban merül ki, hogy önmagunkkal és másokkal meghasonlott magányos lelkek holmi kedvenc zsebkutyájukat naphosszat fésülgetik, becézgetik, cukorral, nyalánkságokkal tömik, napfényes szép időben gondosan felöltöztetve sétálni viszik — a szó szoros értelmében »viszik« nehogy a gyenge jószág finom talpacskáját a sár vagy hólé felmarja — s ha szerencsésen agyonhizlalták, agyonbecézték, márványsiremléket emelnek neki. Ez kérem nem állatvédelem! Ez tényleg tulzás.

Nincs azonban igaza annak sem, aki felháborodik azon, hogy a napilapok hire szerint valaki vagyont két macskájára testálta, ma, amikor szerinte az emberek százazrei tengődnek száraz kenyéren és dideregnek vékony ruhában, rongyos cipőben.

Hát kérem ez nem egészen így van. Mert azt a vagyont nem az a két ártatlan cica örökölte — hisz nem tudnának vele mit kezdeni — hanem az a jó lélek, aki elvállalta, hogy azokat életük végéig lelkiismeretesen gondozza. A vagyont tehát nemcsak a macskáknak, hanem úgy lehet egy egész családnak biztosítja a megélhetést vagy esetleg csak a kenyeret, ezért pedig a macskák gondozása igazán nem nagy ár!

Valószínűnek tartom, hogy az örökhagyót az életben sok keserű csalódás érte és ezért fordult el embertársaitól. Azt is megértem, hogy gondoskodni kívánt azokról az állatokról, melyeknek szeretetében, ragaszkodásában vigaszt és örömet talált. Közvetve azonban mégis csak azzal az embertársával tett jót, akiről feltételezhette, hogy jólelkű, mert szereti az állatot. De ez sem meríti ki az »állatvédelem« fogalmát. Az állatvédelem tulajdonképpen nem más, mint a kegyetlenkedések, állatkínzások megakadályozása. Ez pedig minden ép er-

kölcsi érzéssel bíró embernek kötelessége.

Kötelessége elsősorban azért, hogy a gyermek kegyetlenkedési hajlamát megfékezze, túlaradó energiáját jó utra terelje. Kötelessége minden szülőnek minden nevelőnek, és tanítónak, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel a gyermek kegyetlenségét állatszeretetté változtassa át, mert ezen keresztül jut el majd az igazi emberszeretet magaslatára. Aki gyermekkorában kegyetlen, aki kinozza az állatot és annak gyötrelmeit élvezettel nézi, az nagykorában éppen olyan közönyös lesz embertársa szenvedéseivel szemben s ha féktelen szenvedélye úgy kívánja, irgalom nélkül keresztül gázol majd rajta, hogy önző célját elérje. Csak egyetlen példával akarom ezt az állítást alátámasztani. IV. Iván cár akit az oroszok »rettenetes« jelzővel ruháztak fel kegyetlen hajlamu gyermek volt. Legkedvesebb szórakozása abban telt, hogy élő állatokat dobált le a várkastély magasan fekvő ablakaiból s aztán

gyönyörködött áldozatai vergődésében, haláltusájában. Környezetében, sajnos, nem akadt egyetlen egy jobbérzésű, bátor ember sem, aki tettének helytelen voltára figyelmeztette volna. Talán tudatában sem volt annak, hogy amit művel az bűn, hiszen gyermek volt. Kegyetlen hajlamai vele nőttek. Serdülő ifju korában vad vágatással robogott végig az utcákon és kiméletlenül legázolt mindenkit, akit balszerencséje paripája útjába sodort. Mint cár, természetesen minden legkisebb ellenszegülést, sokszor csak képzett sérelmet kegyetlenül megtörtölt. Saját fiát is vasbottal verte agyon, csak azért, mert felesége védelmére kelt. Ha akadt volna valaki, aki gyermekkorában jó utra terelte volna, ma nem mint »rettenetes Ivánt« emlegetnék. Nem válogatott kinzási módjai maradtak volna meg az emberek emlékezetében, hanem azok az intézkedései, amelyeket a műveltség terjesztése érdekében tett.

(Folytatjuk.)

A tanítói kar és a méhészet.

Irta: ZOLLER ANTAL.

II.

Tantételeim 2. pontja:

»A méhfészek egy üst, egy katlan, melyben a méhek mézet, virágpórt és vizet összevegyítenek és ezt a masszát 35 C fok meleg alatt életté, méhhé főzik.« Olyan méhlikásban tehát, melyben a méhek ezt a szükséges meleget nem koncentrálnak, ott e keveréket tovább kell főzni, érlelni, vagyis a méhegyedek később kelnek életre és nem lesznek oly életképesek, erősek, mintha ezt a szükséges 35 C fok meleget teljes mértékben élvezték volna. Világos, hogy a szimplafalu deszkakaptárak és a felső nagy kijárók, a racionális méhészkedésre nem alkalmasak.

De nemcsak ezek miatt van szükség a melegtartó kaptárakra. A tél évről-évre könyörtelenül szedi áldozatait. Az 1928—29-es tél szokatlanul zord hidege, az országos méhállomány 70 százalékát vitte magával. Természetes, hogy az esetre, ha a méhek védve lettek volna a kegyetlen hideggel szemben, ez a katasztrófa be nem következik. Ama tanítás tehát, hogy a méhek nem szorulnak védelemre az idő viszontagságaival szemben: csak teoria, mely-

re a gyakorlat alaposan reácafol. De nemcsak a tél szigorú, hanem a nap nyári heve ellen is oltalomra vannak utalva a méhek. Mivel pedig minden kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy a melegtartó méhlikásokban télen alig 1/3-át fogyasztják a méhek, mint a szimplafalu deszkakaptárakban: arról kell törekednünk, hogy a méhek lakását rossz — hővezető — anyagból állítsuk elő.

Amint ez köztudomású, a legrosszabb hővezetők egyike a szalma. Óriási előnye ennek nemcsak olcsósága, könnyen — hozzáférhetősége és egyszerű megmunkálhatása, hanem mindennek előtt az, hogy száraz, tehát egészségesebb lakozást biztosít a méheknek. Nem hagyható figyelmen kívül az sem,

---

Gazdasági továbbképző iskolai látogatások bejelentésére levelezőlapok kaphatók darabonként 6 fillérért Berneker Bélánál, Székesfehérvár, önálló Gazdasági Népközség. (Ara postabélyegekből beküldhető.)

hogy a modern szalmakaptárakat mindenki egymaga házilag állíthatja elő, tehát tőkebefektetést alig igényel.

A méhészet általános fellendülésének eddig csaknem kizárólagosan a drága deszkakaptárak voltak keréktörői. Ez az akadály a modern szalmakaptárak használatbavételével megszűnván, karoljuk fel újra a méhészetet, e nemes, jóljövödelmező gazdasági ágat.

»A modern szalmakaptár« című könyvemet bárkinek megküldöm díjtalanul, vételkényszer nélkül, portómentesen 3 napi tanulmányozásra.

Belőle a szalmakaptárak házielőállítását könnyen el lehet sajátítani.

Azok pedig, akik kételkednének a szalmakaptárak masszivitása és csinoságában, hozzassák meg tőlem a kis minta-szalmafalat, melyen a félbehagyott öltések alapján a szalma levarrását mindenki megtanulhatja.

»Racionális méhészkedés« című könyvemben viszont oly szalmakaptáros méhészeteket mutatok be, amelyek 32 éve állnak a szabadban, esőnek, vihar-
nak kitéve és ennek dacára ma is valóságos diszei, cirádái a kertnek.

Szerkesztői üzenetek.

K. B. Budapest. A küldeményekért hálás köszönet. Ha naponként többször offenzívába lépő 39—40-es lázammal sikerül addig fegyverszünetet vagy békét kötni, a kiállításra felmegyek s nagyon örvendek, ha találkozhatunk. Addig természetesen még írok majd. Üdvözet a jó embereknek!

Dr. R. E. Budapest. A tartalmas, értékes és kedves lapot megkaptam. Köszönét érte. Cserepéldányokat megindítottam.

Z. F. Baja—Szentistván. A cikk lapzárta után érkezett, de értékes lesz az nekünk áprilisra is. Köszönöm a szép és tanulságos értékelést.

Vaszhang. Legközelebb jön fűtés nélkül. Üdvözet. Levél ment.

Egy iskolai igazgató. A téli madárvédelemről szóló cikk már idő után érkezett, eltettem s alkalmas időben közlöm a meleg szívből fakadt sorokat.

Felhívás.

A lapunkban megkezdett tananyagbeosztást folytatom. Az áprilisi és májusi számban befejezést nyer egy a fiu-, mint a leányok tanítási anyagának a beosztása. Aki külön is meg akarja rendelni ezt a helyi tantervszerű tananyagbeosztást, az — míg a csekély készlet tart — füzetenként 1 pengőért megkaphatja a szerkesztőségénél.

Tanfolyami hír.

A nagybajomi iskoláknál rendezett 6 hetes államsegélyes háziipari kosárkötő tanfolyam f. hó 10-én zárult be az iskolaszék és a szülők jelenlétében. A tanfolyamon 22 felnőtt és iskolai növendék részesült oktatásban.

A tanfolyam alatt készült 114 drb. különböző nagyságu gazdasági kosár, 28 drb. tyuk ülőfészek, 6 drb. tyukborító, 4 drb. fatarító, 1 drb. szekérüléskas, 73 drb. különböző fajta piaci-kosár, 18 drb. ruháskosár, 3 drb. papirkosár, 6 drb. utazókosár, 4 drb. fejevéka, 4 drb. szakajtó, 2 drb. függő virágtartókosár, 2 drb. fali virággosár. Összesen: 265 tárgyat, circa 340 P értékben.

A hallgatók az általuk készített tárgyak 1/3-át, illetve 1/2-ét ajándékkul kapták a szorgalmas munkájuk jutalma gyanánt. Az iskolaszék a szép eredmény láttára a tanfolyam további folytatását határozta el s ez iránti óhajának adott kifejezést az iskola tantestületének. Az iskolaszék kiküldött bizottsága ez alkalommal megtekintette a folyamatban levő kefekötő tanfolyamot és a leánynövendékek vászon- és perzsaszőnyeg szövő, valamint fehérnemű szabás és varrási tanfolyamot s a legnagyobb megelégedettséggel gyönyörködött az iskola növendékeinek szorgalmas munkájában.

Ingyen és bérmentesítve
küldjük meg bárkinek ZOLLER:
„A modern szalmakaptár”
című könyvét 3 napos tanulmányozásra.
Megtartása esetén a könyv ára: 2.— pengő
Aki tőkebefektetés nélkül akar méhészetre
berendezkedni, annak e könyv
nélkülözhetetlen.

■ **Takarmányokat bérmentve szállítjuk!** ■

R. kat. Mezőgazdasági Iskola Baromfitelepe Gyöngyös (Heves megye)

A baromfitenyésztés csak fehérjetakarmányok etetése mellett lehet jövedelmező. Mivel az egyes gazdaságoknak sem alkalmas készülékük nincs a keveréktanulmányok elkészítésére, sem nem tudják a keverék készítéséhez szükséges anyagokat olcsón beszerezni és sokszor nem is tudják elkészíteni megfelelően, elhatároztuk, hogy olcsó áron s feltétlenül megbízható minőségben baromfitakarmányokat hozunk forgalomba.

Plombált zsákokban forgalomba hozunk:

1. Teljes takarmánykeveréket.   2. Erőtakarmánykeveréket.   3. Csontlisztet.

A teljes takarmánykeverék tartalma;

Carnarina husliszt. Töpörtyüliszt. Halliszt. Várliszt. Csontliszt. Szójadara. Napraforgómagpogácsa. Tögmagpogácsa. Szénsavas mész. Faszénpor. Éles mosott kvarc. Jódkáli. Konyhasó. Kénpor. Buzadara. Árpadara. Zabdara. Tengeridara.

Az erőtakarmánykeverékben a buza, árpa, zab, tengeridara és korpa kivételével minden van. E darákat egyes telepeken is bekeverharthatják az erőtakarmányba. **50 kg. erőtakarmányhoz kell 100 kg. ily dara és korpa.**

Hogy a távolság a szállításnál ne drágítson, a vasuti fuvardíjat magunkra vállaljuk s áraink ab vevő vasutállomásáig értendők. Egy mázsa teljes takarmánykeverék 30 pengő, egy mázsa erőtakarmánykeverék 48 pengő a megrendelő vasutállomására szállítva. A zsákokért darabonként 80 fillért számítunk. Szállítás utánvétellel, vagy az összeg előzetes beküldése mellett. Ab Gyöngyös 2 P.-vel olcsóbb 1 q csontliszt ab Gyöngyös 35 P. — Csibék részére külön összeállítású takarmánykeveréket készítünk ugyanilyen árak mellett.

Baromfitelepünkről ajánljuk: **leghornkakasokat** darabonként 10 pengőért, **rhode island kakasokat** 12 pengőért, **pekingi gácsérokot és tojókat**, óriási tojáshozamu **khaki tojókat** darabonként 20 pengőért. **Németországból tojásból importált**, teljesen idegen vérű khaki gácsérokot 10 pengőért darabonként. Csomagolásért darabonként 50 fillért számítunk fel. **Csincsila, havanna és ezüstnyulak** darabja 8 P. Szép tenyészállatok.

Magyarország legnagyobb keltető központja épül telepünkön — Csibéink életerősek, szépen fejlettek. **Bérkeltetést** csak vérvizsgált telepekről vállalunk. Bérkeltetési díj tojásokonként 10 fillér, amit a tojások küldésével egyszerre kell beküldeni. Külön díj a kikelt csibék után nem fizetendő. Kacsatojások keltetését nem vállaljuk. — **Napocsibe** csaknem korlátlan mennyiségben jegyezhető: március végig 80 fillér, áprilisban 60 fillér, májusban 50 fillér, júniusban 40 fillér darabonként. Csomagolás önköltségi áron. Előzetes lekötéseknél a vételér 25 százaléka fizetendő. Enélkül a kötés reánk nem kötelező. **Nagyobb vételnél engedmény.** — Leghorn és rhode **tenyésztojások** darabonként 40 fillérért. Khaki és pekingi tojások darabonként 80 fillérért. 100 pengős tojás vételnél a tojásokat alkalmazottunk vasuton, teljesen ingyen szállítja a megrendelőhöz. 90 százalékos csiraképességi garanciát vállalunk.

Áraink olcsók, mert mindent vagóntételben szerzünk be és nem a haszonért dolgozunk, hanem a szakszerű baromfitenyésztés propagálásáért. Tessék számolni s akkor bizonyul, hogy nem lehet otthon néhány mázsás hus és halliszt beszerzése mellett a takarmányokat árainkért előállítani.

Faiskola termékek. Bokorrózsák drb.-ként 50 f. Pöszmétecsemeték 100 drb.-ként 35 P, 1000 drb. 300 P.

A. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 884—05—76/1930. sz. rendeletével, (Hivatalos Közlöny 1930 Jun. 1) az 1930—31. tanévre kizárólagosan engedélyezett

ÖNÁLLÓ GAZDASÁGI NÉPISKOLAI TANKÖNYVEK

Az önálló gazdasági népiskolák az idei tanévtől kezdve már saját különleges tankönyvüket adhatják fiú- és leánytanulóik kezébe. Gondos előkészítés után megjelent a gazdasági népiskolai szakpedagógusok új tankönyvének első két kötete:

Gazdaleányok könyve

Első rész

a gazdasági népiskolák
I. leányosztálya számára

Szerkesztette

GÉHER LAJOS

gazd. népisk. igazgató, szakfelügyelő

Gazdafiuk könyve

Első rész

a gazdasági népiskolák
I. fiuosztálya számára

Szerkesztette

GÉHER LAJOS

gazd. népisk. igazgató, szakfelügyelő

Engedélyezve 884—05—76—1930. VKM. sz. rendelettel.

Az elsőosztályos kötetek munkatársai:

Bors Ignác
Deák Katalin
Gyórfy Géza
Vitéz Gyutay István

Kápolnay József
Nagy József Béla
Nagy Károly
Obingerné Czirmes Irén

Pápayné Fekete Julia
Pigniczky Ferenc
Rác Sándor
Sebők Sándor

Idézetek a hivatalos bírálatból:

„A tankönyv szelleme hazafias, a jövőt meglapozó. Mély valláserkölcsei nevelést tűz ki célul, ennek szolgálatában áll és fontos hivatást teljesít.“

„Tudomány, módszer, előadás és terjedelem tekintetében az iskola követelményeinek megfelel. Az iskola tantervét és utasításait betartja. Az eddig megjelent ily arányú tankönyveknél sokkalta jobb és megfelelőbb.“

„A könyv nemcsak alkalmas, hanem uttörő munka.“

Géher Lajos

könyvsorozata évről éve fokozatosan egészül ki; az 1930—31. tanévben tehát a II. és III. osztály változatlanul az alább felsorolt önálló gazdasági népiskolai könyveket használja:

ABONYINÉ KERESZTURY MARGIT: *Olvasó- és tankönyv* a leányiskolák II. és III. osztálya számára. (Eng. sz. 63,986/1928.)

UJLAKI VILMOS—VARGA MÁRTON: *Olvasó- és tankönyv* a fiúiskolák II. és III. osztálya számára. (Eng. sz. 61,438/1928.)

Tankönyvjegyzék, árjegyzék, bevezetés céljából kívánt tiszteletpéldányok megküldését szíveskedjék bizalommal tankönyv-osztályunktól levelezőlapon kérni.

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.